

перетворюється на страждання. Якщо захоплення не пов'язане з будь-якими втратами (погіршення шкільної успішності, звуження кола інтересів, збіднення соціальних контактів тощо), то йдеться переважно не про залежність, а про погано організоване й безконтрольне життя дитини [6].

Сучасна людина для успішної життєдіяльності не може залишатися осторонь інформаційних потоків. Але головна складність нині не в тому, щоб отримати певну інформацію, а в тому, щоб визначити, яка інформація потрібна. Саме формування навичок з медіаграмотності забезпечує вміння аналізувати, оцінювати і робити комунікації в різноманітних формах[5].

Сучасний світ, облаштований джерелами інформації різного формату і призначення, мимоволі перетворив людство на величезну аудиторію, що губиться у потоці інформації. Бурхливий розвиток електронних технологій, широке упровадження інтерактивних систем комунікації, навчальних програм у мультимедійних технологіях призвело до потоку різноманітної соціальної інформації. Це спричинило помітні трансформації у сфері культури, як позитивні, так і негативні. Людина, майже з перших хвилин свідомого життя опиняється в епіцентрі медіаполя. Саме тому суспільство повинно мати право отримувати правдиву інформацію про себе і про все те, що може вплинути на нього. Основне завдання вивчення курсу з медіаграмотності полягає у створенні механізму формування громадської думки щодо конкретних категорій – сутності, явищ, дійсності, понять, ідей тощо. Адже, на жаль, не поодинокі випадки, коли мас-медіа маніпулюють свідомістю громадян, виступають засобами пропаганди, порушуючи цим фундаментальні стандарти журналістики. Створення ефективного механізму критичного осмислення і корегування інформації, отриманої через мас-медіа, формування особистісної системи ціннісних орієнтацій, умінь інтерпретувати інформацію, розуміти її сутність, адресну спрямованість, мету інформування, викриття прихованого значення інформації мають усунути її негативний вплив на свідомість громадян, особливо учнівської та студентської молоді [8].

Висновок. Засоби масової інформації здійснюють неоднозначний, суперечливий вплив на розвиток дітей, оскільки мають як позитивні, так і негативні сторони. Завданням педагогів і психологів є формування та удосконалення активної, вдумливої, свідомої особистості, тому що тільки на основі сформованих стійких і визначених інтересів, установок, діти зможуть свідомо сприймати, аналізувати та синтезувати потік інформації, узагальнювати побачене, вибірково ставитися до перегляду програм, що і сприятиме їх повноцінній соціалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козир Л. М. Медіаосвіта як напрям навчально-виховного процесу // наукові записи ТНПУ, 2013 № 3 – с. 81-85.
2. Комугіна Н. В. Упровадження медіаосвіти у навчально-виховному процесі // Управління школою, 2012 № 19/21 – с. 57-66.
3. Оноко О. О. Сайт медіа освітнього спрямування «Медиадошкольник.рф» // Наукові записи ТНПУ, 2013 – с. 44-47
4. Психологический, педагогический, психотерапевтический аспекты воздействия кино на зрителя // Вопросы психологии, 2011 № 4 – с. 87-97.
5. Полевикова О. В. Специфіка впровадження дошкільної медіаосвіти на Херсонщині // Наукові записи ТНПУ 2013 – с. 108-113.
6. Слюсаревський М. Медіаосвіта: українська перспектива // Рідна школа, 2010 № 9 – с. 57-58.
7. Студенти ставлять оцінку Мас-медіа / М. Душич, Х. Калин // Журналіст України. К.: 2012, № 1 – с. 16-20.
8. Федоров А. Медіаосвіта: уроки творчих завдань для школярів // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. 2008 № 1 – 56-60.

Кобзей О.

Науковий керівник – доц. Чопик С. В.

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО СТВОРЕННЯ СІМ'Ї У СТУДЕНТІВ

Аналіз сучасних досліджень показує, що велике значення в працях науковців як теоретиків, так і практиків посідає проблема створення та розвитку міцної, стабільної сім'ї.

Студентські роки – це не тільки період для отримання вищої освіти, а й сприятлива пора для створення сім'ї. Підготовка студентської молоді до сімейного життя виключно важлива, адже часто від цього рішення залежить майбутнє. Недостатня готовність студентської молоді до сім'ї та шлюбу значно гальмує як індивідуальний, так і суспільний розвиток. У зв'язку з цим існує потреба у виявленні та всебічному вивченні чинників, що обумовлюють психологічну готовність студентської молоді до сімейного життя.

Проведений аналіз літературних джерел дозволив виявити, що питання підготовки до подальшого сімейного життя цікавило вчених в усі часи. Ще античні мислителі Аристотель та Платон, а також педагоги Я. А. Коменський та Й. Г. Песталоцці у своїх працях звертали увагу на підготовку дітей і молоді до сімейного життя [5, с. 33].

У двадцятих роках минулого століття проблемі підготовки молоді до вступу в шлюб великого значення у своїх працях надавали Д. І. Азбукін, М. М. Василевський, В. Є. Ігнатієв, І. С. Сімонов, М. М. Рубінштейн. Учені відводили важливу роль вчителю та школі у процесі підготовки дітей до сімейного життя. У подальші роки на проблему шлюбного виховання у своїх працях звертали увагу В. О. Сухомлинський та А. С. Макаренко.

Серед сучасних науковців, які приділяють увагу даній проблематиці, можна зазначити Т. В. Андрєєву, І. В. Гребеннікова, В. І. Зацепіна, С. В. Ковальова, В. П. Кравця, В. А. Сисенко, Л. Б. Шнейдер та ін.

Широке коло питань, пов'язаних із формуванням сімейно-шлюбних стосунків, стабілізація шлюбного союзу, психологічними проблемами сучасної родини, знайшло відображення у роботах Т. Ф. Алексєєнко, Л. В. Долинської, Т. А. Демидової, С. І. Голода, В. І. Зацепіна, С. В. Ковальова, А. Г. Марченко, А. П. Пономарьова, Д. М. Чечот та ін.

На думку А. О. Денисенко, психологічна готовність до шлюбу – це стійкий стан особистості, що характеризує певну систему соціальних установок, поглядів та сімейних цінностей, орієнтованих на позитивні стосунки між подружжям [3, с. 27].

Актуальність дослідження. Оскільки багатьма авторами психологічна готовність розглядається як один із основних чинників подальшої задоволеності шлюбом, надалі відкритим залишаються питання чинників та механізмів її розвитку.

Мета статті здійснити аналіз основних чинників розвитку психологічної готовності студентської молоді до сімейного життя.

Готовність до вступу в шлюб – система сформованих стійких якостей особистості, необхідних для створення та успішного функціонування сім'ї. Ціннісні орієнтації – регулятор поведінки особистості в сім'ї та показник готовності старшокласників до майбутнього сімейного життя [4, с. 87]. В. А. Лисенко, описуючи морально-психологічну готовність, запропонував поняття «здібність до шлюбу». «Здібність до шлюбу» – передбачає наявність низки особистісних якостей. До подібних висновків дійшла Н. В. Малярова [5, с. 37].

На думку Т. Л. Левицької, готовність студентів до сімейного життя є складним психологічним утворенням, що залежить від багатьох суб'єктивних та об'єктивних чинників. До суб'єктивних можна віднести: вік студентів, сприятливий для створення сім'ї та народження дитини; темперамент і характер; мотиви, що спонукають молодь до шлюбу; соціальна зрілість. Що стосується основних об'єктивних чинників, то такими є: вплив суспільної думки (страх залишитися «старою дівою», приклад друзів, які вже мають власну сім'ю); бажання батьків не пропустити вигідну кандидатуру для шлюбу дитини, широкі можливості для вибору супутника життя у навчальному закладі [2, с. 10].

Загалом усі фактори готовності студентської молоді до створення сім'ї можна розділити на дві групи: внутрішні та зовнішні чинники. До першої групи, де розглядаються внутрішні чинники, відносяться: мотиви вступу в шлюб, психологічна сумісність партнерів, шлюбно-сімейні домагання, особливості темпераменту, відповідальність, емпатія [1, с. 45]. У другу групу, тобто в зовнішні фактори, включені: характеристики дошлюбного спілкування партнерів, матеріальне становище партнерів, вплив батьківської сім'ї, вищого навчального закладу, засобів масової інформації.

Здібності необхідні для вступу у шлюб:

1. Формування певного морального комплексу, тобто готовність особистості прийняти на себе нову систему обов'язків щодо майбутнього шлюбного партнера та дітей. Цей аспект напряму пов'язаний із розподілом ролей у сім'ї.

2. Підготовленість до міжособистісного спілкування та співпраці. Оскільки сім'я є малою групою, то для її нормального функціонування потрібна взаємоузгодженість ритмів життя членів подружжя.

3. Самовідданість по відношенню до партнера. Оскільки в подружньому житті інтереси членів родини будуть перетинатися, то здатність до альтруїзму в певній мірі допоможе чоловікові та дружині зайвий раз не конфліктувати.

4. Наявність комплексу емпатійних якостей. Вони допоможуть здійснювати психотерапевтичну функцію шлюбу, оскільки здатність до співпереживання допоможе зміцнити міжособистісні зв'язки між членами подружжя.

5. Висока естетична культура почуттів та поведінки особистості, або принаймні однакову за своїм рівнем культуру у членів подружжя. Наявність даної характеристики зменшить можливість появи розбіжностей у світогляді та поглядах на виконання сімейних функцій, виховання дітей та ін.

6. Вміння вирішувати конфлікти конструктивним способом, здібність до саморегуляції власної психіки та поведінки. Це положення запропоноване Є. С. Калмиковою, але воно істотно доповнює вищезазначені [6, с. 14].

Таким чином, психологічна готовність до створення сім'ї є складним психологічним утворенням, що детермінується багатьма взаємопов'язаними чинниками. Ми проаналізували основні здібності необхідні для вступу в подружні стосунки, а також суб'єктивні та об'єктивні чинники вступу у шлюб. Загалом усі фактори готовності студентської молоді до створення сім'ї можна розділити на дві групи: внутрішні та зовнішні чинники.

Умовами й засобами, що забезпечують ефективність процесу формування психологічної готовності студентської молоді до подружніх взаємостосунків та створення сім'ї, можуть бути такі: гуманізація і суб'єктивна спрямованість освітнього процесу, сутність якої полягає в ухваленні й підтримці педагогами молодих людей у відповідальний період шлюбно-сімейної самореалізації; інтеграція освіти у навчальному закладі, спрямована на створення молодими людьми власного культурного поля, пошук особистісних сенсів, шлюбно-сімейних

цінностей особистості тощо; ігрова діяльність (рольові ігри), що дозволяє моделювати можливі ситуації з майбутнього сімейного життя і освоювати різні соціальні ролі; виховні ситуації, творчі види діяльності, які сприяють емоційному переживанню, формуванню значущих для майбутнього сімейного життя якостей особистості; створення можливості свободи вибору молоддю способів та форм діяльності, врахування інтересів і потреб молодих людей тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование / Ю. Е. Алешина. – М.: Класс, 1992. – 204 с.
2. Глазунов С. В. Сучасні чинники вибору шлюбної пари і деякі питання стабілізації подружніх стосунків / С. В. Глазунов // Вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту: Соціологія. Філософія. Політологія. – Д., 1999. – С. 123 - 128.
3. Денисенко А. О. Психологічна готовність старших підлітків та юнацтва до подружніх взаємовідносин: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / А. О. Денисенко; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2003. – 173 с.
4. Дружинин В. Н. Психология семьи / В. Н. Дружинин, – М. : КСП, 1996. – 160 с. 8. Каблуков В. А. Проблемы студенческих семей / В. А. Каблуков. – К.: УССР : Знание, 1989. – 45 с.
5. Захарченко В.Г. Готовність молоді до сімейного життя (соціально-психологічний аспект) // Психологія. Збірник наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, випуск 24. – 2004. – С. 41- 48.
6. Кравець В.П. Теорія і практика дошлюбної підготовки молоді. – К.: Київс. правда, 2000. – 687 с.

Кучма Р.

Науковий керівник – проф. О. М. Кікінежді

ДИСКРИМІНАЦІЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ: ГЕНДЕРНОВІКОВИЙ АСПЕКТ

Пріоритетними напрямками розбудови відкритого і стабільного громадянського суспільства України в об'єднаній Європі є базові демократичні цінності цивілізаційного поступу світової спільноти, міжнародні стандарти у сфері праці, досягнення соціальної справедливості на принципах паритетності та рівноцінності статей, що зумовлює інтерес вчених до вивчення явища дискримінації як соціально-психологічного феномену. Гендер як індикатор демократичності суспільства активізує перегляд пануючої дискримінації за ознакою статі, віку, дієздатності, раси, культури, віросповідання, етнічності у освітньо-виховному просторі України. Відповідно до ухвалені Радою Європи Стратегії з гендерної рівності на 2018-2023 роки, яка є спільним доробком країн-членів РЄ, основний акцент буде зроблено на шести стратегічних напрямках: – попередження і боротьба із гендерними стереотипами і сексизмом; – попередження і боротьба із насильством проти жінок і домашнім насильством; – забезпечення рівного доступу жінок до правосуддя; – забезпечення збалансованої участі жінок і чоловіків у прийнятті політичних і громадських рішень; – захист прав жінок-мігрантів, біженок, шукачів притулку; – досягнення гендерного мейнстрімінга у всіх політиках та заходах [3].

Поділ суспільного життя на чоловіче та жіноче як стара парадигма «чоловіче домінування-жіноча підлеглість» відходить в минуле, оскільки засвідчив свою непродуктивність в різних його сферах, починаючи від макрорівня в сім'ї та закінчуючи макрорівнем-розподілом професій, керівних посад, ідеології держави. На сьогодні досить поширеними є кілька видів дискримінаційних практик, такі як расизм (від англ. racism), сексизм (від англ. sexism), ейджизм (від англ. ageism), локсизм (від англ. locism) тощо. Особливе місце в цьому переліку належить ейджизму. Його особливість полягає в тому, що будь-яка людина в різні моменти свого життя може відчути на собі вікову дискримінацію. Зокрема, дискримінація за віком у сфері праці в сучасний період набула такого поширення, що за масштабами наближається до гендерної нерівності. Аналізуючи вакансії при прийомі на роботу, можна зробити висновок, що більшість з них містить вікові обмеження (як правило, це 25-40 років). Аналізуючи проблеми ейджизму, можна виділити дві найбільш вразливі категорії працівників, що зазнають дискримінації в сфері праці – молодь та особи старших вікових груп.

Проблема вікової дискримінації (ейджизм), нарівні з гендерною, стає особливо актуальною як на глобальному, так і національному рівнях, з причини старіння нації та швидкої зміни об'єктивних можливостей різних вікових груп, що пов'язані соціальними трансформаціями, глобалізацією та переоцінкою традиційних соціальних норм.

Метою нашої роботи є розгляд гендерно-вікової дискримінації як соціально-психологічної проблеми сучасності.

Дискримінацію як соціально-психологічний феномен вчені розглядають у взаємозв'язку із гендерною та віковою стереотипізацією у міждисциплінарному спектрі. Зокрема, до найбільш розповсюджених стереотипів в економічній сфері належать наступні: чоловік повинен забезпечувати родину, тому він повинен отримувати більшу заробітну плату, ніж жінка, за однакову роботу; жінки за природою менш орієнтовані на професійну діяльність, більше орієнтовані на сім'ю, дітей; чоловік за своєю природою є значно кращим керівником/лідером,